

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Vize Sınavı

(Çift Numaralı Öğrenciler - 12.02.2021, 10:00)

AÇIKLAMALAR: 1. Sınav Süresi 60 DAKİKADIR. 2. Cevaplarınızı A4 KAĞIT ve TÜKENMEZ KALEM kullanarak yazınız. 3. Birden fazla suçun olduğunu düşündüğünüz olaylarda TEK BİR SUÇ SİSTEMATİĞİ İÇİNDE İNCELEYEBİLİRSİNİZ. Yazınızın okunaklı, sisteme yüklediğiniz cevap kağıtlarının net ve okunabilir olduğundan emin olunuz. Fotoğraf çekilmesi söz konusu olduğunda kadrja kâğıt dışında nesne ve zemin girmemesine özen gösteriniz. 4. Sınavda mevzuat ve kaynak kullanımı serbesttir. Başarılar dileriz.

OLAY

Bir antikacı dükkânının önünden geçmekte olan A, vitrinde bulunan antika bir eşyayı vitrin camını kırarak almayı düşünür. Karşı kaldırımın üzerinde bulunan bir taşı alan A, dükkâna doğru yönelir. Bu sırada, şehir içi yolda bisiklet kullanmakta olan B, yaya geçidine yaklaştığı sırada karşıdan karşıya geçmekte olan A'yı görür. Yaya geçidine geldiğinde A'nın yolun karşısına hali hazırda geçmiş olacağını, geçmemiş olsa da zaten kendisinin yavaş olduğunu, A'ya çarpsa bile ciddi bir şeyin olmayacağını düşünerek hızını kesmeden ilerler. Ancak, yaya geçidine ulaştığında B, A'ya çarpmamak için bisiklet gidonunu diğer yöne kırsa da A'ya hafifçe çarpar ve A yere düşer. Hastaneye kaldırılan A'nın vücudunun kazanın etkisiyle hafifçe moraran ve kanayan yerlerine pansuman yapılır. Ancak kazadan birkaç saat sonra fenalaşan A'nın beyninde bulunan tümörün, kazanın yarattığı stresin etkisiyle beyin kanamasına yol açtığı anlaşılır. Yapılan tüm müdahalelere rağmen A hayatını kaybeder.

Feribot iskelesinde rutin kimlik kontrolü yapan polis memuru P, yolculardan birinin hareketlerinden şüphelenir. Söz konusu yolcuya dikkatlice baktığında bu kişinin hakkında yakalama kararı olan B olduğunu anlar. P'nin kendisine şüpheyile baktığını fark eden B hızlı adımlarla iskeleden uzaklaşmaya başlar. Bunun üzerine P, durması için B'ye bağırır. Ancak B'nin koşmaya başlaması üzerine P, önce havaya doğru bir kez ateş eder. B'nin koşmaya devam etmesi nedeniyle P, B'yi yakalayabilmek için bu kez B'nin vücudunu hedef alarak B'ye doğru ateş eder. Sırtına kurşun isabet eden ve yere yığılan B'nin yanına giden P, bu kişinin halihazırda sahte kimlik kullanan, yıllardır görüşmediği ve fiziksel olarak oldukça değiştiği için tanıyamadığı kardeşi olduğunu anlar. Derhal hastaneye kaldırılan ve ameliyata alınan B'nin, ameliyat sırasında yapılan yanlış müdahale nedeniyle belden aşağısı felç olur.

SORU: Olayda yer alan kişilerden B ve P'nin ceza sorumluluklarını suç inceleme yöntemini takip ederek değerlendiriniz.

METİN SORUSU: Suçun konusu üzerinde doğan etkiye göre suç türlerini örneklerle açıklayınız.

CEVAP ANAHTARI

Birinci Olay (48 Puan)

I. Olay ve Hukuki Sorun: B'nin, yaya geçidinden geçmekte olan A'nın kalçasına bisikletle hafifçe çarpması ve yere düşen A'nın beyininde bulunan tümörün kazanın yarattığı stresin etkisiyle beyin kanamasına yol açması nedeniyle A'nın hayatını kaybetmesi *neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama (m.87/4), kasten/taksirle yaralama (m.86/m.89) ve taksirle öldürme (m.85)* suçları bakımından değerlendirilebilir. **(1+1 puan)**

Korunan Hukuki Değer: Kasten öldürme suçu ile korunan hukuki değer kişilerin yaşam hakkıdır. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama/kasten yaralama suçu ile korunan hukuki değer ise kişilerin vücut bütünlüğü ve dokunulmazlığıdır. **(2 puan)**

II. İRDELEME

A. Suçun Unsurları

1. Maddi Unsurlar

a. Suçun Konusu: Öldürme suçunun konusu, yaşayan insandır. Olayda A, bu suçun konusudur. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama/kasten yaralama suçunun konusu ise, insan vücududur. Olayda A'nın vücudu, bu suçun konusudur. **(2 puan)**

b. Suçun Mağduru: Kasten öldürme suçunun mağduru ölen kişidir. Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama/kasten yaralama suçunun mağduru ağır neticenin bedeninde gerçekleştiği kişidir. Bu nedenle öldürme ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama/kasten yaralama suçlarının ikisinin de mağduru olayda A'dır. **(2 puan)**

c. Suçun Faili: Öldürme ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama/kasten yaralama suçlarının her ikisi de herkes tarafından işlenebilen suçlar olup, olayda fail B'dir. **(1 puan)**

d. Fiil: (5 puan)

Öldürme suçu serbest hareketli bir suçtur. Ölüm neticesini gerçekleştirmeye elverişli her türlü hareketle işlenebilir. Olayda B'nin, bisikletiyle A'ya çarpması öldürme suçunun hareket unsurunu oluşturur.

Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçunun, temel suç tipi kasten yaralamadır. Kasten yaralama, serbest hareketli bir suç olup, bir başkasının vücuduna acı vermek, sağlığının veya algılama yeteneğinin bozulmasına neden olmak şeklindeki her türlü hareketle işlenebilir. Olayda B'nin bisikletiyle A'nın vücuduna çarpması, bu suçun hareket unsurunu oluşturur.

Ancak olayda B'nin A'ya hafifçe çarptığı, kazanın etkisiyle A'nın vücudunda hafif morlukların ve kanamaların oluştuğu, bu yaraların tedavi edildiği bilgileri verilmiştir. Bu nedenle olayda basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek bir yaralama söz konusudur.

e. Netice: (1 puan)

Öldürme suçunun neticesi olan ölüm, olayda gerçekleşmiş ve A ölmüştür.

Kasten yaralama suçunun, kişinin vücuduna acı verilmesi ve sağlığının bozulması şeklindeki neticeleri olayda gerçekleşmiştir. Ayrıca neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçunun kanunda sayılan ağır neticelerinden ölüm neticesi de olayda gerçekleşmiş ve A ölmüştür.

f. Nedensellik Bağı: B'nin hareketi ile A'nın ölümü arasında nedensellik bağı bulunmaktadır. Olayda bu bakımdan bir sorun bulunmamaktadır.

g. Objektif İsnadiyet: (3 puan)

Ölüm neticesinin B'ye objektif olarak isnat edilip edilmeyeceği tartışılmalıdır. Ancak basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralamanın neticesinde ölüm meydana gelmişse netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama sonucu ölüme dair düzenlemede (m.87/4) basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralama suçuna (m.86/2'ye) atıf bulunmamaktadır.

Failin kasten/taksirle yaralama ve öldürme suçu bakımından sorumluluğu manevi unsurdaki açıklamalarla birlikte değerlendirilecektir.

2. Suçun Manevi Unsuru: (18 puan)

Olayda B'nin A'ya çarpması bakımından olası kastla mı yoksa bilinçli taksirle mi hareket ettiği tartışılmalıdır.

B'nin yaya geçidine yaklaşmasına ve A'yı görmesine rağmen bisikletiyle ilerlemeye devam etmesi, A'nın hali hazırda yolun karşısına geçmiş olacağını, geçmiş olmadığını ihtimalinde ise kendisinin zaten hızlı olmadığı için A'ya çarpsa bile ciddi bir şeyin olmayacağını düşünmesi şeklindeki bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, B bakımından A'nın yaralanmasının muhtemel olduğu, B'nin bu durumu kabullendiği dolayısıyla olası kastla yaralama suçunu işlediği anlaşılmaktadır. *(Yeterli gerekçe ile bilinçli taksirle yaralama olduğu sonucuna ulaşan öğrenciye de bu kısmın puanı verilir.)*

Ölüm neticesi bakımından ise bir değerlendirme yapmak gerekir. Bu bağlamda ölüm neticesinin (fail bakımından) öngörülebilir olup olmadığı hususunda bir değerlendirme yapılmalıdır. Öngörülebilir nitelikte olduğu sonucuna ulaşamadığı takdirde öldürme suçu söz konusu olmayacak ve fail, yalnızca yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır. Ölüm neticesinin öngörülebilir olduğu durumlarda failin öldürme suçundan dolayı sorumluluğunun tartışılması gerekecek ve bu bağlamda öldürme suçunun manevi unsuru değerlendirilecektir.

Yargıtay, basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralama fiilinin mağdurda mevcut olan bir hastalıkla veya mağdurun bedenindeki istisnai bir özelliklerle birleşerek ölüm meydana getirmesi halinde, mağdurun hastalığının fail tarafından bilinip bilinmediğine bakarak bir sonuca gitmekte, şayet fail hastalığı biliyorsa neticeyi de öngörmesi gerektiğinden meydana gelen ölüm neticesinden faili bilinçli taksirle sorumlu tutmaktadır. Buna karşılık fail, mağdurun hastalığını bilmiyorsa, bilinçsiz (adi) taksirle öldürmeden sorumlu tutmaktadır.

Kanaatimizce Yargıtay'ın bu şekilde değerlendirmesi yerinde olmayıp, failin öldürme neticesine taksirle hareket edip etmediği veya bilinçli taksirle mi yoksa olası kastla mı fiili işlediğinin tartışılması gerekmektedir.

Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir. Bilinçli taksir ise, kişinin neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halidir. Olası kast, failin suçun kanuni tanımındaki objektif unsurların gerçekleşebileceğini mümkün görmesine rağmen, fiili işlemek suretiyle neticenin gerçekleşmesini kabullenmesi olarak tanımlanabilir.

Olayda verilen bilgilere göre B, A'yı tanımamaktadır. Bu nedenle B'nin A'da bulunan bir hastalığı bilmesinin mümkün olmadığı kabul edilebilir. Bu nedenle ölüm neticesinin B

bakımından öngörülebilir olmadığı ve dolayısıyla ölüm neticesi bakımından B'nin sorumlu olmadığı söylenebilir.

3. Suçun Nitelikli Unsurları: Özellikli bir durum bulunmamaktadır.

4. Hukuka Aykırılık Unsuru: (12 puan)

Olayda meşru savunmanın şartları tartışılabilir.

Meşru savunmanın saldırıya ve savunmaya ilişkin koşulları bulunmaktadır. Saldırıya ilişkin koşullar bağlamında; kişinin kendisinin ya da bir başkasının hakkına yönelmiş bir saldırının varlığı, saldırının mevcut olması gerekir. Savunmaya ilişkin koşullar bağlamında ise; savunmanın gerekli ve orantılı olması gerekir.

Olayda A'nın, bir antikacı dükkânın vitrininde bulunan antika eşyayı almak için karşı kaldırımda bulunan taş ile vitrin camını kırmayı planladığı bilgisi bulunmaktadır. A, dükkân camını kırmak için taşı alarak karşı kaldırıma yöneldiği sırada B, bisikletiyle kendisine çarpmıştır. Burada antikacı dükkânına, dolayısıyla bir kimsenin malvarlığına yönelik gerçekleşmesi muhakkak bir saldırının olduğu söylenebilir.

Fakat olayda B, A'nın bir kimsenin malvarlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğini bilmemektedir. Bu durumda üçüncü kişi yararına meşru savunma bilinciyle hareket etmeyen B hakkında meşru savunma hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır ve bu konuda öğretide iki görüş bulunmaktadır.

Objektif görüşe göre, fail meşru savunma içerisinde olduğunu bilmese dahi bu hukuka uygunluk nedeninden yararlanır. Bu görüşe göre olayda B, meşru savunma hükümlerinden yararlanacak ve işlediği fiil hukuka uygun kabul edilecektir.

Sübjektif görüşe göre ise fail, meşru savunma içerisinde olduğu bilinciyle hareket etmelidir. Bilmediği hallerde kişinin nasıl bir sorumluluğunun olacağına dair iki görüş bulunmaktadır. Birincisi kişinin tamamlanmış suçtan sorumlu tutulacağı şeklindeyken ikincisi kişinin teşebbüs aşamasında kalan suçtan sorumlu tutulacağı yönündedir.

Olayda B hukuka uygunluk nedeninin varlığını bilmemektedir. Bu kapsamdaki birinci görüşe göre B'nin işlediği fiil haksızlık teşkil etmeye devam edecek ve B tamamlanmış suçtan cezalandırılacaktır. Sübjektif görüş içerisindeki ikinci görüşe göre ise B'nin işlediği fiilin neticesi hukuk düzeni tarafından meşru görüldüğü için B, teşebbüsten cezalandırılmalıdır.

Sübjektif görüş kabul edildiği takdirde incelemeye devam edilecektir.

İkinci Olay (37 Puan)

I. Olay ve Hukuki Sorun: Polis memuru P'nin, vücuduna doğru ateş etmesi nedeniyle yaralanan B'nin, ameliyat sırasında yapılan yanlış müdahale yüzünden belden aşağısının felç olması *neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (m.87/2-b)* ve *kasten yaralama (m.86)* suçları bakımından değerlendirilebilir. **(1+1 puan)**

Korunan Hukuki Değer: Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama/kasten yaralama suçu ile korunan hukuki değer kişilerin vücut bütünlüğü ve dokunulmazlığıdır.

II. İRDELEME

A. Suçun Unsurları

1. Maddi Unsurlar

a. Suçun Konusu: Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama/kasten yaralama suçunun konusu, insan vücududur. Olayda suçun konusu, B'nin vücududur. **(1 puan)**

b. Suçun Faili: Olayda fail, yaralama fiilini işleyen kişi olan polis memuru P'dir. **(1 puan)**

c. Suçun Mağduru: Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama/kasten yaralama suçunun mağduru ağır neticenin bedeninde gerçekleştiği kişidir. Olayda suçun mağduru, B'dir. **(1 puan)**

d. Fiil: Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun, temel suç tipi kasten yaralamadır. Kasten yaralama, serbest hareketli bir suç olup, bir başkasının vücuduna acı vermek, sağlığının veya algılama yeteneğinin bozulmasına neden olmak şeklindeki her türlü hareketle işlenebilir. Olayda P'nin, B'nin vücuduna doğrudan ateş etmesi, bu suçun hareket unsurunu oluşturur. **(2 puan)**

e. Netice: (3 puan)

Temel suç tipi olan kasten yaralamanın kişinin sağlığının bozulması şeklindeki neticesi olayda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralamanın kanunda sayılan ağır neticelerinden, kişinin organlarından birinin işlevini yitirmesi şeklindeki ağır netice de olayda gerçekleşmiştir.

f. Nedensellik Bağı: Nedensellik bağı bulunmaktadır. Olayda bu bakımdan bir sorun bulunmamaktadır.

g. Objektif Isnadiyet: (11 puan)

Objektif isnadiyetin varlığı için temel ölçüt, bir hareketin suçun konusu bakımından izin verilen riski aşan, yani hukuken yasaklanan bir tehlike doğurması ve bu tehlikenin somut olayda tipe uygun netice olarak gerçekleşmesidir.

Çeşitli haller objektif isnadiyetin kalkmasına yol açar. Bunlar; riski azaltıcı haller, tehlikenin hukuken önem taşımayacak ölçüde artırıldığı haller, izin verilen risk halleri, tehlikenin netice olarak gerçekleşmediği haller, normun koruma alanına girmeyen haller, hukuka uygun alternatif davranışlardır. Objektif isnadiyeti kaldıran hallerden biri tehlikenin netice olarak gerçekleşmediği hallerdir. Neticenin failin sebep olduğu tehlikenin sonucu olarak ortaya çıkmadığı durumlarda gerçekleşen tipik netice faile objektif olarak isnat edilemeyecektir.

Olayda, koşmaya başlayan B'ye ateş eden P'nin hareketi, yaralama olup, kişinin felç olması bakımından da izin verilen riski aşan bir tehlikedir. Ancak olayda, B'nin organlarından birinin işlevini yitirmesi şeklindeki ağır neticenin, hastanede yapılan yanlış tıbbi müdahaleden kaynaklandığı belirtilmiştir. Bu nedenle söz konusu ağır netice faile isnat edilemeyecek ve fail kasten yaralamanın temel şeklinden sorumlu olacaktır.

2. Suçun Manevi Unsuru: Doğrudan kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. Olayda P, B'nin kaçmaya devam etmesi üzerine vücudunu hedef alarak ateş etmiş ve fiili doğrudan kastla işlenmiştir. **(1 puan)**

3. Suçun Nitelikli Unsurları: (6 puan)

Yaralama suçunun, silahla işlenmesi şeklindeki nitelikli hal olayda gerçekleşmiştir.

Kasten yaralamanın, üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenmesi faile daha fazla ceza verilmesini gerektiren nitelikli haldir. Olayda B, P'nin kardeşidir. Ancak P, fili işlediği

sırada B'nin kardeşi olduğunu bilmemektedir. Burada bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinde hata söz konusudur. TCK m.30/2 gereği P, bu hatasından yararlanacak ve söz konusu nitelikli hal uygulanmayacaktır.

4. Hukuka Aykırılık Unsuru: (9 puan)

Olayda hukuka uygunluk sebeplerinden kolluğun silah kullanma yetkisi bağlamında kanun hükmünü icra tartışılmalıdır.

Olayda P, polis memuru olduğundan PVSK m.16 çerçevesinde kolluğun silah kullanma yetkisinin şartları tartışılmalıdır. Buna göre kolluk, suçüstü halinde ya da hakkında gözaltına alma, zorla getirme, tutuklama kararı veya yakalama emri verilmiş kişilerin kaçması halinde kolluk tarafından öncelikle kaçan kişiye durması yönünde sözlü olarak ihtarda bulunulduktan sonra kişinin kaçmaya devam etmesi halinde havaya uyarı amacıyla ateş ettikten sonra kişinin hala yakalanamaması durumunda kişinin başka türlü ele geçirilmesi mümkün değilse yakalanmasını sağlayacak ölçüde kişiye doğru silahla ateş edebilir.

Olayda B hakkında bir yakalama kararı bulunmaktadır. P, B'yi yakalamak amacıyla peşinden koşmaya başlamış, önce B'ye durması yönünde uyarıda bulunmuş sonra da havaya doğru bir kez ateş etmiştir. Ancak sonrasında B'yi yakalamak amacıyla vücudunun hayati bölgesine-sırtına-doğru ateş etmiştir. P'nin, yakalanması mümkün olmayan kişi bakımından yakalanmasını sağlayacak ölçüde ateş etmesi gerekirdi. Bu nedenle olayda söz konusu hukuka uygunluk nedeninin şartları oluşmamıştır. P'nin sorumluluğu devam eder.

METİN SORUSU: Suçun konusu üzerinde doğan etkiye göre suç türlerini örneklerle açıklayınız. (15)

- Suçun konusunun hareketten etkileniş derecesine göre suçlar zarar ve tehlike suçları olarak ikiye ayrılır.
- Zarar suçları gerçekleştirilen hareket neticesinde suçun konusunun zarara uğradığı suçlardır. Zarar yalnızca maddi değil manevi zarar da olabilir. İnsan öldürme suçunda kişinin ölmesi, yaralama suçunda kişinin vücudunun yaralanması birer zarardır ve bu suçlar zarar suçlarıdır.
- Tehlike suçları ise suçun konusunun herhangi bir zarara değil; ancak zarara uğrama tehlikesine düştüğü suçlardır. Tehlike suçları temel olarak somut tehlike suçları ve soyut tehlike suçları olarak ikiye ayrılır.
- Somut tehlike suçları, suçun maddi unsuru olarak suçun konusunun somut olarak tehlikeye düşmesinin arandığı suçlardır. Hâkim konunun tehlikeye düşüp düşmediğini araştırmakla yükümlüdür.
- TCK m. 170'te düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, m.216'da düzenlenen halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçları somut tehlike suçlarına örnek gösterilebilir.
- Soyut tehlike suçları ise somut bir tehlikenin meydana gelmesi aranmaksızın salt kanuni tanımdaki fiilin gerçekleştirilmesiyle işlenen suçlardır. Bu suçlarda esasen ortaya bir tehlike çıkması aranmaz. Yapılan fiil genel olarak tehlikeli olduğu için cezalandırılır. Bu nedenle bu suçlarda hâkimin tehlikenin ortaya çıkıp çıkmadığını araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

- TCK. m. 106’da düzenlenen tehdit, m. 179/3’te düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma, m. 181’de düzenlenen çevrenin kasten kirletilmesi suçları soyut tehlike suçlarına örnek gösterilebilir.

Ek puan: Soyut-somut tehlike (elverişlilik) su larında somut bir tehlikenin meydana gelmesi aranmaz fakat salt hareketin gerçekleştirilmesi de yeterli değildir. Gerçekleştirilen hareketin tehlike oluşturmaya elverişli olması gerekir. Bu elverişlilik h kim tarafından somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir. **(+2 puan)**